

М. Ф. ХРЕЩИК (Київ)

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
“VIII ДЕКАБРИСТСЬКІ ЧИТАННЯ”

4 січня 2002 р. у приміщенні Інституту історії України НАН України відбулася Міжнародна науково-теоретична конференція “VIII декабристські читання”. В її роботі взяли участь вчені Інституту історії України НАН України, Київського національного університету ім. Тараса Шевченка й інших наукових установ та вищих навчальних закладів України й Росії.

Серед виступаючих були відомі дослідники-декабристознавці, аспіранти та здобувачі наукових установ, кафедр вузів, студенти вищих навчальних закладів України. З вітальним словом до учасників конференції звернувся голова оргкомітету науково-теоретичної конференції, д-р іст. наук, проф., акад. НАНУ, директор Інституту історії України НАНУ В. А. Смолій, який зазначив, що це наукове зібрання є свідченням реалізації спільного проекту досліджень декабризму Інститутом історії України НАНУ та Київським національним університетом ім. Тараса Шевченка (відділ історії України XIX — початку XX ст. інституту й історичний факультет університету).

Він також підкреслив, що протягом останніх двох років інтерес до вивчення руху декабристів значно зріс. Актуальною проблемою сьогодні є те, що молоде покоління учених ще не засвоїло нових методологічних засад, на яких повинні розвиватися сучасне декабристознавство й історична наука України в цілому.

В. А. Смолій наголосив, що заперечення монархічно настроєних російських учених внеску “споборників святої волі” у розвиток економічних, політичних, культурологічних засад суспільства Росії, звинувачення їх у руйнуванні “історичної верховної влади”, в “яничарстві” стосовно свого народу є абсурдними. Такий підхід учених політиків заведе декабристознавство в глухий кут. Це ж стосується і міфотворчості, що набуває розмаху, особливо в художній літературі та публіцистиці. Воно руйнує об’єктивне сприйняття руху декабристів як важливого суспільно-культурного і політичного явища XIX—XX ст.

В історичному дослідженні ми повинні спиратися на досягнення попередніх поколінь. Це — скарбниця людства, основа історичної пам’яті, наше підґрунтя для відтворення сивої давнини України. Декабристознавство є невід’ємною складовою частиною історіографічної науки, а історіографічна школа України сьогодні є провідною і цьому свідчить наявність у нашій програмі історіографічної секції.

Нині деякі вчені Росії доводять тезу про те, — підкреслив промовець, — що регіональне краєзнавство не може вплинути на ґрунтовне дослідження питань декабристознавства. Ця думка не помилкова. Наші краєзнавці зосереджують увагу вчених, політиків, органів влади усіх регіонів, громадськості України на ганебний стан пам’ятників декабристського руху, зокрема у м. Тульчині, де з 1993 р. бовваніє недобудований будинок-музей П. І. Пестеля, будинок братів Муравйових-Апостолів у с. Хомуцьк Полтавської області, а існуюча кімната-музей декабристів у м. Василькові Київської області знаходиться в занедбаному стані.

“Проблеми декабристознавства, які ми сьогодні обговорюємо, — наголосив В. А. Смолій, — необхідно досліджувати і розвивати, беручи до уваги існуючу європейську традицію методології досліджень революцій XVII, XVIII, XIX ст. Насамперед нам необхідно звернути увагу на до-